

20
DISSERTATIO MEDICA

De

THORACIS
EMPYEMATE,

Quam

*Indultu Gratosissima Fac. Med.
in Academia Lipsiensi,*

SUB PRÆSIDIO

DN. AUGUSTI QUIRINI RIVINI,
Phil. & Med. Doct.

P. P.

Daniel Ginner/ Vratisl: Siles.

Autor & Resp.

Ad diem XVI. Aprilis M DC LXXXVI.

horis locoq; consuetis.

LIPSIÆ

Literis JOHANNIS GEORGI.

AUGUSTÆ VRATISL. REIPUBL.
PATRIBUS ac PROCERIBUS

Optimis Maximis

ILLUSTRI DOMINO PRÆSIDI,

*& Generosis, maxime Strenuis, Nobilissimis,
Consultissimis, Amplissimis,*

DNN. CONSULIBUS,
ac SENATORIBUS,
SYNDICIS & SECRETARIIS,

*Dominis Mæcenatibus, Patronis ac Promotoribus
suis æternum de venerandis,*

Dissertationem hanc qualemcunq;
manu devotissimâ

offert.

Humillimus cliens

Daniel Ginner.

J. D.

PROOEMIUM.

INter alia Morborum, Mortisq; genera non infimum merentur locum, quæ cum suffocatione conjuncta sunt; atqve id imprimis horrendum est, quando viribus aut saltem Sensibus integris Respiratio adeò impeditur, ut, qui laqueo perit fur, similem torturam interdum vix experiatur. Tale quid nonnunquam in Anginâ, in Suffocatione hysterica, in Catarrho Suffocativo, & omnium maxime in Empyemate Thoracis observamus. Neque enim reliqui Morbi adeo diuturni sunt, at verò Empyema ad plures etiam menses sese extendit, & quanquam omni die credantur extingvi, miserrimam tamen vitam inter continua Mortis imminentis pericula ægrè traducunt, donec optatum finem vel Medicina vel Natura fecerit. Dignum proinde judicavimus Empyema examinari publicâ Disputatione; DEUS faxit, ut hæc nostra intentio optima vergat in sui Divini Nominis Gloriam Proximique salutem,

§. I.

Quanquam vi originis, qua Empyema ex græco ἐν intus, & πύον pus componitur, omnem sup-
purationem denotet in genere, atque hac ratione
ab ipso Hippocrate Epidem: Sect. 3.30. & 43. adhibeatur;
strictiore tamen sensu ad Collectionem Puris in cavitate
quâdam notabili applicatum est, ita ut Empyici dicantur,
si pus intra Thoracem vel in visceribus infra Diaphrag-
ma contentis reperiatur, ut ex Foësi Oeconomîâ Hipp.
videre licet. Usitatissimum autem est per Empyema in-
telligi puris in cavum thoracis effusionem, præeunte im-
primis Galeno Comment. in Aphor. Hipp. lib. 6. aph. 27.
& lib. 7. aphor. 44. ut & lib. 2. Prognost. 60.

§. 2. Ut autem Empyematis, hoc sensu accepti, hi-
storia integra sit, consideremus ante omnia sedem, seu
Subjectum, ut vocant, Inhæisionis, quod ipsa est thoracis
cavitas, per quam totum illud spatium in Corpore no-
stro intellectum volumus, quod superiore parte à clavicu-
lis, inferiore à diaphragmate, anticâ à sterno, postica à
vertebris dorsi, lateribus à costis circumscribitur.

§. 3. Solet autem Empyema plerumque sequi Mor-
bos haud ritè judicatos, tanquam productum; Commu-
nissime à Pleuritide suppuratâ oritur, nonnunquam à
Vomicâ pulmonum ruptâ, aut in Phthisi effusâ Materiâ
purulentâ. Eadem est ratio Vulnerum & Contusionum
vehementiorum Thoracis, à quibus natum Empyema,
legimus hinc inde in Medicorum Observationibus.

§. 4. Itaque ut & Morbificarum Causarum & ipsius
Morbi Natura penitus cognoscatur, non modò præsen-
tia sed & antecedentia examinanda sunt probe; Nimirum
conqueruntur de pondere Materiæ supra diaphragma
fluctuantis, à quâ Respiratio notabiliter impediatur, po-
tissimum si corpore stent erecto, dolor in dorso depre-
hen-

henditur ubi Diaphragma lumbis annexum est; aut si decumbant, suffocatio imminet, & ubi ex uno latere in alterum incumbant, fluxum Materiæ illius purulentæ eodem modo deprehendunt, qualem etiam solent, qui hydrope thoracis laborant

§. 5. Ut igitur ab Hydrope Thoracis dijudicetur præter hæc Signa communia deveniendum est ad specialiora. Sicut enim Hydrops Thoracis occurrit in subjectis hydropicis, & vix pectus observetur sero repletum nisi & venter ac cite pedesq; tumoribus œdematosis tententur; ita in contrarium Empyema in subjectis Phthificis, vel Tabidis potissimum notatur. Certiores autem sumus de Empyemate, quando præcessit Pleuritis, vel Vomica, aut exulceratio Pulmonum, vel Vulnus Thoracis, aut contusio; Cumq; per Tussim quæ rejiciuntur, purulenta sint, hoc ipso Empyema dignoscitur ab Hydrope. Imò quantumvis etiam in suppurata Pleuritide, & Phthisi, aut ruptâ Vomica pus rejiciatur, locum tamen affectum distingvere satis norunt ægroti, quando non è pulmonibus, aut regione supernâ, sed ex profundo thoracis, majore cum conatu Materiam illam educere necessum habent.

§. 6. Præterea observavit Lazarus Riverius Prax. lib. 7. cap. 4. p. m. 306. in latere affecto ut plurimum tumorem quendam, etiam quâ exteriora, apparere, quod tum imprimis locum habet, quando Pleuritidem Empyema sequitur; notavimusq; hujus rei exemplum insigne in Virgine quâdam, utpote quæ circa scrobiculum cordis, costasq; spurias tumida erat, ita, ut & adstantes Cardiacam metuerent. Conquererebatur autem eodem in loco se interius observare dolores satis acerbos, non aliter, ac si fauciatâ foret, & adhuc tum cultris quasi pungere, ac incideretur, In lumbis interium sensus erat obtusus, (wie wenn einem der Fuß einschläffe) per aliquot dies,

donec tandem annuente Divinâ Gratiâ reconvalesceret præter omnem spem & expectationem.

§. 7. Quod si enim ullus alius periculosus est morbus, Empyema certè erit, imprimis eà de causa, quod juxta arbitrium non liceat ad partem affectam penetrare, materiamq; illam præter naturam copiosè collectam evacuare. Itaq; non rarum est ægrum vel plane suffocari, ubi nimia quantitas puris pulmonum expansionem ad inspirandum necessariam impedit, vel sphacelum supervenire lethalem, quando pectoris exulceratio à sordibus purulentis repurgari nequit. Historias hac de re miserimas, hinc inde deprehendes annotatas, vide inter alios Theophilum Bonetum in Sepulchr. lib. 2. Sect. 6. imprimis Obs. 5. & 16.

§. 8. Duro proinde nodo ut durum quoque cuneum adhiberent Veteres, de nullâ re magis fuere solliciti, quam quo pacto aperiri thorax, pusq; collectum educi posset. Tentatum id est triplici ratione, videlicet per Ustionem, per Incisionem, & deniq; per Cauterium, quod vocant potentiale.

§. 9. Ustione jamjam ipse usus est Hippocrates, uti apparet ex Sect. 7. aphor. 47. ad omnes suppuratos, sive in thorace, sive in regione hypogastricâ pus collegissent. Eratq; duplex profunda ac penetrans usq; ad ipsum pus, ut hac ratione via ei aperiretur; aut erat saltem superficialis & minus profunda, quæ cutem vix transiret, crustamq; gigneret, quâ remotâ fonticuli remanerent aliquandiu conservandi ad sufficientem usque Materiæ evacuationem.

§. 10. Quandoquidem vero hujusmodi fontanella unica non sufficeret, plures simul diversis in locis excitare placitum est, sic enim Aetius. Tetr. 2. Serm. 4. cap. 57. jubet in anhelosis primum par inurere juxta commissu.

missuras claviculorum, aliud par minus juxta carotides colli arterias sub mento, porrò aliud par circa mammillas inter tertiam & quartam costam, rursusq; aliud par inter quintam & sextam, & porro inter octavam & nonam, item unicam fontanellam circa cartilagineam ensiformem, itemq; unam circa Medium dorsi, tandemque binas paulo inferius circa vertebrae. Subjungit autem, omnes infra Collum iniustas mediocriter latas esse debere, neque valde superficiales, neque nimis profundas; Ulcera autem diu fluida & aperta servanda esse. Ad eundem modum cauteria pectori in orbem esse inurenda Empyicis svadet seq. cap. 65.

§. 11. Horrendum certè remedii genus, & parum abest quin Aetium credamus potius ex carnifice quam aurifice factum esse Medicum. Eqvidem non parum laudis inde commeritus est, quod cum parentibus natus fuerit egenis, pauperibus quoque benefecerit, gratisq; curaverit innumeros. Attamen, si ullibi, hic locum habet quod vulgo dicitur: Nemo gratis bonus! videtur enim ejusmodi consilium uti gratuitum ita frustraneum, ac praeterea adeo crudele, ut vix ullum è miserimis credas pauperibus, qui aere conductus stigmata hæc sibi inuri patiatur.

§. 12. Qui ferrum candens metuunt atque ustionem, iis Sectio, sive Thoracis apertio per Incisionem facta, svadetur, eadem Hippocratis Autoritate. Locum Incisionis supra Diaphragma quaerunt, plerumque inter costam septimam & octavam; Quamquam alii superiorem, alii adhuc inferiorem costam eligant. Confer Johann. Scultetus Armament. Chirurg. Tab. XXXVII. & Paul. Barbette Chirurg. cap. 15. p. m. 60. ubi Modum Sectionis cum omnibus hanc in rem requisitis fusius tradita reperies.

§. 13. Inventionem hujus remedii Fortunæ tribuunt; cum enim Empyicus quidam ex desperatione castra seqveretur, ac in conflictu ab Hoste thorax ipsi perfoderetur, factum est, ut casu inventum auxilium, vulnusque inflictum purulentæ Materiæ, quam in Thorace collegerat, viam aperiret, & sic à morbo liberaretur miser. Vide Rondeletium in Method. curandi Morbos lib, 2. cap. 15. qui ex Galeno historiam hanc casu curati Empyici affert. Etsi verò dubium sit inventionem sectionis ab ejusmodi casu fortuito fuisse ortam, facile tamen largimur Apertionem Thoracis hoc ipse fuisse approbatam.

§. 14. Quicquid verò sit, certè thoracis Paracenthesis adeò non vacat periculo, ut rectè monet Horn. in Microtechne part. 1. Sect. 2. §. 18. Præterquam enim quod facile pulmo simul lædatur, præsertim si quis in superiore thoracis parte sectionem instituat; accedit vehementia Morbi, quando vel pulmones insigniter exulcerati aut pleuræ latera sphacelo corrupta sunt; Quantumvis enim his in casibus pus educatur è thorace, nihilominus intermoriuntur ægri, ut adeò vana sit sectionis tortura. Monent proinde omnes, ne Paracenthesis tardius instituat, ubi vires jam prostratæ, & omnia conclamata sunt. His addimus in recenti Empyemate eam minus esse necessariam, siquidem aliquot exempla nobis cognita sunt curatorum sine apertione thoracis Empyicorum, qui tamen ipsi pro deploratis jamjam habebantur.

§. 15. Idem judicandum de cauterio potentiali, quod imprimis Bontius Med. Ind. cap. 13. usitatissimum Indis commendat: refert enim satis latam escharam primum quidem excitari caustico, tum verò vulnus quoque satis amplum eodem in loco infligi, ita ut illius cauterii non alia sit utilitas; quam ut sublatis labiis nimis citò vul-

vulnus non coalescat, Verum nec hoc mettuendum est in sectione, quandoquidem cannula argentea vulneri immissa, citiorem consolidationem similiter impediat.

§. 16. Cuicumq; igitur libuerit urere vel secare, per nos licebit; Religio enim est si mitiora suppetant, præsi- diis uti periculosisioribus. Ad hæc pauci sunt inter Nostra- tes qui non abhorreant ejusmodi Medendi Methodum; Itaque vel plane detestantur operationem manualement, ac Mortem oppetunt prius, quam anceps admittant Consi- lium, vel si instituta fuerit sectio, eventus autem minus prosperè succedat, tunc certò certius contumeliis vulgi & opprobrio sese exponeret Medicus.

§. 17. Sepositâ igitur Chirurgiâ, ad Fontem nos convertimus Pharmaceuticum, ubi imprimis videndum, num quæ præter naturam collecta est Materia purulenta evacuari queat ope Medicamentorum. Triplex proinde Ratio curandi Empyicos à Nobis hîc loci commendatur, quemadmodum eam Natura indicare, & Experientia, optima Artis nostræ Magistra, confirmare videtur; ni- mirum per Expectorantia, per Diuretica, ac tandem per purgantia, sed mitiora.

§. 18, Sudorifera certè quæ talia, cum serum saltem corporis iminuant, inter Evacuantia hoc in affectu pro- ficua recenseri non possunt. Et quanquam occasionem nascendi Empyematis in pleuritide præripiant; atq; ipsam puri exscreationem, si ad suppurationem devenerit, quodammodo juvent, in ipso tamen Empyemate locum amplius non inveniunt, quandoquidem post sudorem exhausto sero, quod remanet magis magisque in spissatur, interim tamen vires simul cum sudore diffluunt.

§. 19. Missis ergo Sudoriferis, videamus Expecto- rantia, utpote quæ propius attingere partem affectam vi- dentur, Quanquam verò & Empyema absq; omni Tussi obser-

observaverimus, pluries tamen hâc ipsâ insigniter commoventur, quatenus Natura ipsa materiam præternaturaliter in thorace collectam ejicere tentat. Illo in casu frustra tentabis cuncta, ubi vero Materia exitum quærit per tussim, tunc sane Bechica omnium sunt optima uti sunt Scabiosa, Tussilago, Hyssopus, Veronica, Marrubiû album, Pulmonaria, Betonica, Bugula, Capilli Veneris, Violaria, Brassica rubra &c.

§. 20. Facultatem viresq: horum Remediorum egregias vidimus in Viro Quinqvagenario, Pastore de Ecclesia bene merito in vicinia. Etenim cum is ipse per plures septimanas Tussi feroci, ac imprimis â dolore dorsi in sinistro latere juxta fines costarum spuriarum, excruciatu esset, ac interim varia Tussim sedantia, è Ære præsertim parata ipsi frustra exhibita essent, jamq; diu lecto affigeretur, præ raucedine & spirandi difficultate vix verbum proferens, tandem præscriptis Expectorantibus rejecit copiosius inter tussendum materiam viscidam & purulentam, donec tandem massa quædam caseo recenti non dissimilis ad magnitudinem ferè ovi gallinacei subsecuta, finem Tussi & Raucedini fecerit inopinatam.

§. 21. Quod si de via dubitas, per quam è cavo Pectoris Empyicorum pus excernatur, fatendum est, eam æq; expeditam non esse, aut manifestam; nihilominus quod revera Materia ejusmodi purulenta per Pulmones cum tussi ascendat, certum est, rarius quidem in Empyemate, frequentissime autem in Pleuritide suppuratâ per Experimentiam comprobatum. Itaq; inqvirendum porro, non tam in veritatem, quam in modum, juxta quem excernatur pus empyicorum.

§. 22. Equidem in Pleuritide suppuratâ antequam rumpatur Apostema, ac sese in Thoracem exoneret, non improbabile est redire per venæ azygos ramificationes
mate

materiam illam in Pulmones, atque tum superveniente
Tussi vehementiore excuti per asperæ Arteriæ canales;
quemadmodum Sanguis etiam congruatus, si quis
vehementius circa dorsum fuste percutiatur, pœnâ Mili-
tibus gregariis solenni) eâdem viâ redire ac exspui solet.

§. 23. Vbi vero in Cavitate ipsa contineatur purule-
tum, major est difficultas, quoniam Venæ non æq; hiant
in Thoracis cavum quàm in poros Musculorum interco-
staliū. Ad hæc appulsus Sanguinis arteriosi hîc quoq;
deficit, qui tamen dubio procul collectum pus successive
deprædatur ac resolvit, postquam sedata quodammodo
inflammatione, spasmoque fibrarum unâ cum dolore re-
mittente liberior iterum circuitus conceditur sanguini.

§. 24. Parùm proinde abest, quin statuamus pulmo-
nes in superficie perforatos instar spongiæ absorbere sa-
niem illam, eandemq; postmodum ad Arteriam aspe-
ram ablegare ad exspuendum, accedente in primis inter-
tussendum valido Diaphragmatis motu, à quo versus
superiora cum impetu propelluntur quæcunq; sibi mole-
sta sentit Natura. Atq; hoc ipsum quivis facile con-
cedit, fieri posse, quando ex vitio pulmonum, inflamma-
tione puta, vel vomica ruptâ natum Empyema fuerit, ut-
pote quo in casu superficies pulmonum atq; substantia
quodammodo læsa ac lacerata viam monstrat redeunti
puri, eandem scilicet per quam antehac erumpebat.

§. 25. Via autem hæc cum præternaturalis sit,
quæritur porrò quid fiat quando Pulmonibus integris ex
Pleurâ suppurata pus in thorace colligatur; Itaq; & se-
cundum Naturam Pulmonis Peripheriam variis poris
pertusam asserimus, potissimum his argumentis com-
moti. Primum nobis subministrat Cl. Malpighius quan-
do in Epist. ad Borellium de Pulm. 1. refert, se observasse
injecta in Arteriam pulmonalem, ope siphonis, aquam

vel Mercurium vivum hinc inde per membranam investientem exfudasse, accedente potissimum levi compressione. Et quanquam laudatus Autor viam hanc pro Naturali non habet, nobis tamen revera Naturalis visa est, cum Experimentum hoc iterum iterumque tentarem.

§. 26. Nimirum minus violenta est, quam sepius cum tædio experti sumus inflationem Pulmonem, Etenim animus erat in pulmone inflato ac desiccato accuratius investigare ejusdem cellulas membranaceas, nunquam tamen negotium successit in subjecto recenti, si-ve pulmo integer, si-ve lobus tantum reciperetur; Quanquam enim elegantissime expansus Pulmo, ac nusquam ulla ejus læsio, quam omni studio semper evitabamus, facta fuerit, nihilominus collabi pedetentim eundem vidimus, nil juvante accuratissima etiam deligatione ac obstructione vasorum.

§. 27. Hanc verò esse naturalem viam sic porro confirmati sumus; Nempe quotiescunq; Canis inter Inspirandum laqueo suffocatus aperiretur, toties pulmones vidimus omnem penè ambitum Thoracis explere, atque in hac expansione tam diu permanere, donec vel Diaphragma aut Thorax incideretur. Eccur verò Pulmo illæsus, instar vesicæ Urinariæ non permanet expansus, sed subsidet; Et quâ via putas egredi aerem quando funis asperæ arteriæ usum prohibet? Quid, quod & aer, si alterutrum saltem Pectoris latus aperiatur, in illæso latere deprehenditur manifeste, quatenus ab eo Mediastinū notabiliter intumescit versus apertum latus, præsertim si Thorax quodammodo comoveatur, indicio, Aerem non modo in pulmonibus, sed & ipso Thoracis Cavo hospitari.

§. 28. Addo his rationem Helmontii, quam in Tract. Catarrh. Delir. 45. adducit, nempe, si cui perfodiatur

tur Thorax, ita ut vulnus penetret in ejus Cavitationem, candelæ admotæ flamma semper ab egrediente inter expirandum flatu extingvitur, quanquam inter Inspirandum occludatur vulnus, aerisq; ingressus omnis prohibeatur. Atque Pulmones non raro salvi sunt, quando læsio Thoracis circa Costas inferiores, aut inter Expirandum facta fuerit; Unde ergo flatus ille erumpens e pectore, nisi per Pulmones inter Inspirandum transeat.

§. 29. Plures adhuc Rationes, quas allegato loco adducit Helmont, lubentes præterimus; Etenim quæ à quantitate aeris unica vice inspirati desumitur, item à Ructibus stomachi, eundem odorem, quem per nares attraxit, referentibus, & si quæ sunt similia, vim probandi non habent. Nobis sufficit hac vice demonstrasse poros in Pulmonum Substantia revera esse secundum Naturam pervios, de quo hætenus inter omnes disputatum est satis acriter.

§. 30. Sed nunc porro demonstrandum, etiam hanc esse idoneam satis ad excipiendum pus Empyicorum; Scilicet non æq; liquida sunt omnia, sed & interdum sic satis tenacia & crassa, quibus excipiendis impares videntur, Pulmonum pori. Quapropter credibile est id, quod sub specie crassioris puris inter tussendum rejiciatur, collectum antea fuisse, ac inspissatum intra Pulmonem, arteriæq; asperæ Ramificationes, exhalantibus successive particulis serosioribus, quibus dilutum erat: Quò pacto in Tussi & Asthmate humeroso copiosus, expuitur Mucus, qui hoc magis evadit tenax spissusq; quò diutius retineatur, sicuti hoc ipsum Præcipue ex matutina Tussi Phthificis potissimum familiari aperte liquet.

§. 31. Libertatem interim Naturæ non denegamus, inveniendi alias aliasq; vias, si libitum fuerit. A deo enim expeditæ non sunt, quas aliis quoq; in casibus quærit

quando cum Urina, vel cum alvinis fecibus, Empyico-
rum pus educit; Ut taceamus eas, quibus non raro utitur
in educendo Sangvine congrumato post casum ab alto,
item si quæ inepta deglutita fuerint, e. g. Aciculæ, Culter,
Clavus ferreus, & similia. Nimirum quæ in prima Fœtûs
formatione omnia disponit & ordinat, viamq; Sangvini,
bili, sero, cæterisque humoribus tam laudabilibus quam
excrementitiis, parat; Quidni Eadem, si necessitas urgeat,
viam inveniat excernendo puri? Nec refert utrum pori
vel ductus jamjam existentes ampliandi sint, num vero
alii de novo formandi.

§. 32. Per Urinarias quidem vias educti puris,
sanatiq; hoc modo Empyematis Exempla hinc inde oc-
currunt varia. Vide Scult. Arm. Chirurg. Obs. 46. & 51.
Diemerbröck Anat. lib. 1. cap. 17. & Andr. Laurent. qui
in Hist. Anatom. lib. 9. Qv. 12. hanc de materiæ purulen-
tæ cum Urinæ excretionem quæstionem ex professo tractat;
atq; ut demonstret è corde per arterias illuviem illam
deduci ad renes elegantissimam affert historiam viri
cujusdam à se ipso dissecti. Hic enim cum per integrum
Mensem cum Urinæ ardore lotium redderet rubrum fœ-
tidumq;, mortuus aperto cadavere exhibuit thoracis
cavitatem simul ac sinistrum Cordis ventriculum simili
humore plenum; Unde non malè argumentatur è thora-
ce ad Cor, atq; hinc per arterias ad Renes abiisse humo-
rem virulentum.

§. 33. Hunc Naturæ conatum, si quando in Em-
pyemate observemus, omnibus modis juvandus est. E
Diureticis igitur seligenda potissimum, quæ facultate bal-
samicâ læsionem thoracis vel pulmonum insimul curent,
qualia sunt Herba Cherefol, Petrosel, Heder. terr, Urticæ,
Flores Violar. & hypericon. Radix Rubiæ tinct. cum li-
qviritia, baccæ juniperi, nec non terebinthina, item La-
pid.

pid. Cancror. eorumq; succus è vivis per contusionem expressus.

§. 34. Nihil interest, five Cancri fluviat, solitariè, five affuso uno atq; altero cochleari vini, vel aceti, vel decocti diuretici, contundantur in mortario vitreo, vel lapideo; qui enim postmodum exprimitur succus ad Unciã unam alteramve propinatus, variis in Empyicis egregio cum successu præscriptus est; Imprimis vires ejus vix satis mirari potuimus in Puella quadam I. M. B. quæ Anno 1679. post pleuritidem neglectam tanta laborabat difficultate respirandi, ut non nisi erecto corpore aliquantisper respirare potuerit, materia interim in thorace fluctuante, ac imprimis diaphragma circa dorsum insigni dolore comprimente. Restituta autẽ est Deo benedicente per unicum Cancrorum succum, omni die sumtum Excell. Dn. Præsidis consilio; unde paulò post, quicquid purulenti collegerat Thorax, cum Urinã excretum est successive, donec Respiratio iterum liberior redderetur, & quæ pro deplorata habebatur, integram sanitatem, quã etiamnum gaudet, adipisceretur.

§. 35. Simile quid Anno jam currente tentatum est in Virgine A. M. G. cujus supra §. 6. mentio facta est; Cumq; Eadem nunquam aliàs tussim passa esset, ac imprimis tum temporis se à tussi quoq; impediri aut suffocari ob materiam pectus occupantem conquereretur, alvusq; infimul per aliquot dies pertinacissime constiparetur, decoctum præscripsit Nobiliss. Dn. Præses partim Diureticum, partim Laxativum, unã cum Cancrorum succo, bis terve in die assumendum, Interea anxietas Præcordiorum per intervalla recurrebat insignis, ac nonnunquam lipothymia, imò & absq; hac frigus extremorum, aut horror dorsum imprimis pererrans; Et ecce, post hujus usum primùm furfuracei & purulenti quid
in

in Urinâ deprehendebatur alterâ vèro diè pus paucum cum clysmate eductum est per alvum, tertiâ longe major copia eâdem viâ prodiit, donec tandem quartâ carnosæ quædam ac tendinosæ fibræ, quales conspiciuntur in Diaphragmate, ad longitudinem digiti, unâ cum sanie spissâ (den *Enterstock*) subsequeretur. His visis, abstinuit ab iis, quæ Evacuandi per Alvum gratia præscripta erant, scilicet Radice Polydii, Foliis fennæ, ac floribus Genistæ; Continuatus autem adhuc est usus vulnerariorum per aliquot dies. Saniculæ, Scabiosæ, Cardui benedicti, florum lil. alb., similiumque, donec ad pristinam Sanitatem rediret favente Divino Numine.

§. 36. Neq; verò hæc res sine exemplo est; siquidem jam olim Galenus atque Avicenna pluresq; post eos observarunt Thoracis suppurationem per Alvum interdum expurgari. Vide inter alios Epistolam Botteri ad Gregor. Horst. Sect. XI. p. m. 460. Viam si à nobis desideras, respondemus, similem esse ei, per quam in Ascite è cavo abdominis serum educitur post assumptum Purgans, hoc est, Natura facilius viam invenit quam Medicus. Quid si enim per Umbilicum erumpat Empyicorum pus! quale quid annotavit Nicol. Tulpius in Obs. Med. lib. 2. cap. 6. Nimirum Medicus agit quantum potest, Natura vero ipsa Morborum Medicatrix est,

DEO volente ac benedicente, cui Soli sit
in æternum

Laus Honor & Gloria.

